

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

การวิเคราะห์กลยุทธ์การร่วมลงทุน สำหรับธุรกิจก่อสร้าง ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
Analysis of the Joint Venture Strategies for Construction Business in Laos PDR.

เจษฎา ไทยยิ่ง¹ ธเนศ วัฒนกุล²
Jasada Thaiying¹ Thanet Wattanakul²

Received : January 15, 2024 / Revised : February 23, 2024 / Accepted : November 28, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน สปป. ลาว 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน สปป. ลาว ในธุรกิจก่อสร้าง ที่เป็นธุรกิจร่วมลงทุน สปป. ลาว-ไทย ที่ได้รับใบอนุญาต (Licensed Joint Venture) 3) เพื่อเสนอแนะกลยุทธ์การร่วมลงทุนในธุรกิจก่อสร้างใน สปป. ลาว ที่สามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ผลการศึกษาพบว่า 1) การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ใน สปป.ลาว มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2560 สปป.ลาวได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ เขตเศรษฐกิจพิเศษเหล่านี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นและขับเคลื่อนเศรษฐกิจ 2) การทำกิจการร่วมค้าในธุรกิจก่อสร้าง ใน สปป.ลาว ภาครัฐจำเป็นต้องกำหนดกฎหมายที่ชัดเจนสำหรับการร่วมทุนและกิจการร่วมค้า รัฐบาล สปป.ลาวควรให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ภายใต้กฎหมายส่งเสริมการลงทุน โดยผู้ลงทุนส่วนใหญ่ยังเข้าใจผิดว่าการทำกิจการร่วมค้าและการทำกิจการร่วมเป็นสิ่งเดียวกัน รวมทั้งมีการจ่ายภาษีที่ทับซ้อนกัน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญตระหนักถึงความสำคัญของอุตสาหกรรมก่อสร้างใน สปป.ลาว และแสดงความสนใจในโอกาสร่วมลงทุนในอนาคต แต่ยังคงระมัดระวังและหาบริษัทที่เชื่อถือได้เพื่อเป็นพันธมิตรด้วย 3) กลยุทธ์และความสามารถในการแข่งขันของการร่วมทุนธุรกิจรับเหมาก่อสร้างใน สปป.ลาว บริษัทมุ่งเน้นการขยายและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับความสะดวกระหว่างประเทศ องค์กรควรกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ เช่น การประมูลโครงการ และใช้รูปแบบการบริการแบบคู่ที่จัดการโดยลาวและบริษัทคู่ค้า ภาครัฐใน สปป.ลาว ควรกำหนดกฎหมายที่ชัดเจนสำหรับกิจการร่วมค้าและกิจการร่วมเพื่อรองรับการลงทุนและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน ที่จะช่วยส่งเสริมการเติบโตและการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งนี้ภาครัฐบาล ประเทศไทย และ สปป.ลาว ควรมีการกำหนดภาษีของกิจการร่วมค้าให้แตกต่างจากกิจการร่วมค้า ควรมีการจัดทำข้อเสนอในรูปแบบเครดิตพิเศษเพื่อให้ประเทศคู่สัญญาให้ความอนุเคราะห์ในการจัดการปัญหาด้านภาษีซ้อนที่เกิดจากประเทศผู้ลงทุน ภาคเอกชนควรมีการส่งเสริมทักษะความรู้ ความสามารถของบุคคลากรในบริษัท อีกทั้งควรมีการส่งเสริมทางด้านเทคโนโลยีให้แก่บุคลากร และควรกำหนดข้อกำหนดในสัญญากิจการร่วมค้าถึงการแบ่งปันเทคโนโลยีอย่างชัดเจน

คำสำคัญ : กิจการร่วมค้า, การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ, สปป.ลาว, ธุรกิจการก่อสร้างใน สปป.ลาว

¹นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเศรษฐศาสตร์การจัดการและกลยุทธ์ คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

Email: j.thaiying@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การจัดการและกลยุทธ์ คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

Email: thanet@kku.ac.th

ABSTRACT

The objectives of this study are: 1) to analyze the situation of foreign direct investment in Lao PDR. 2) To study and analyze the situation of foreign direct investment in Lao PDR in the construction business, which is a joint venture business in Lao PDR-Thailand that has a licensed joint venture. 3) To suggest strategies for joint investment in construction businesses in Lao PDR that can increase competitiveness. The study findings reveal that: 1) Foreign direct investment (FDI) in Laos has shown a continuous upward trend. Laos established Special Economic Zones in 2017 which have been recognized for their importance in attracting foreign investment. These Special Economic Zones serve as important tools for stimulating and driving the economy forward. 2) In Lao PDR, the government sector needs to set clear laws for joint ventures. Laos provides tax benefits to both domestic and foreign investors under investment promotion laws. However, most investors still misunderstand that joint ventures and joint ventures are the same thing which also has overlapping tax payments. Companies must understand and follow these guidelines strictly to avoid future legal and financial repercussions. The key informants were aware of the importance of the construction industry in Lao PDR and expressed interest in future joint investment opportunities. But it remains cautious and emphasizes the need for thorough research and finding a reliable company to partner with. 3) Strategy and competitiveness of joint venture construction businesses in Lao PDR. The company focuses on expanding and developing infrastructure to support international convenience. The organization determines success indicators, such as project bidding, and uses a dual service model managed by Lao and partner companies. The company invests in the education of its employees and promotes consultation between various departments. The government sector in Lao PDR should establish clear laws for joint ventures to support joint ventures and facilitate their operations. This will not only attract more investment but also promote economic growth and development in the country. The taxation of joint ventures should be determined differently from joint ventures. A proposal should be made in the form of special credits to facilitate contracting countries in managing the double taxation arising from investor countries. The private sector should promote skills and knowledge. Moreover, technology should be promoted to personnel. The terms of the joint venture contract should clearly define technology sharing.

Keywords: joint ventures, foreign direct investment, Lao PDR, Construction business in Lao PDR

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

บทนำ

ปัจจุบันเศรษฐกิจของ สปป.ลาว เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วโดยรัฐบาล สปป. ลาว ลดการควบคุมจากส่วนกลางและกระตุ้นการลงทุนของเอกชนตั้งแต่ พ.ศ. 2529 ลาวเป็นประเทศที่ผลิตพลังงานและส่งไปขายให้จีน เวียดนาม และไทย แม้จะยังเป็นประเทศที่ยากจนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศูนย์วิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกอุตสาหกรรมเครื่องจักรกล สถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย, 2558) การประกอบธุรกิจในโครงการเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ (Infrastructure Project) อาทิเช่น การสร้างถนน สร้างสะพานข้ามแม่น้ำ สร้างรถไฟฟ้า หรือสร้างทางด่วนต่างระดับ เป็นต้น จำเป็นต้องใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนมาก ใช้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ มากมาย ผู้ประกอบการลาว ไม่สามารถดำเนินโครงการนั้น ๆ ได้อย่างเต็มที่เพียงรายเดียว (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2556) จึงมีความจำเป็นที่จะต้องร่วมลงทุนกับผู้ประกอบการรายอื่นเพื่อให้สามารถดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ การร่วมลงทุนระหว่างผู้ประกอบการอาจจะอยู่ในรูปแบบของ “กิจการร่วมค้า” (Joint Venture ย่อ: JV) จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะสามารถแก้ไขปัญหา ในการร่วมทุนระหว่างประเทศได้ ประกอบกับทิศทางการค้าและการลงทุนในประเทศ สปป.ลาว

การร่วมธุรกิจในรูปแบบ กิจการร่วมค้า (Joint Venture, JV) คือการที่ธุรกิจตั้งแต่ธุรกิจ 2 ธุรกิจขึ้นไปทำสัญญาที่จะร่วมลงทุนเพื่อดำเนินธุรกิจร่วมกันในทางการค้าหรือหากำไร ภายใต้ข้อตกลงหรือสัญญาร่วมค้า ซึ่งกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินการอย่างชัดเจนการร่วมทุนระหว่างประเทศถือเป็นเครื่องมือ ในการถ่ายทอดความรู้เช่นการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากความเชี่ยวชาญข้ามชาติไปยังบริษัทในพื้นที่ และการถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวสามารถนำไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพของบริษัทในท้องถิ่น รวมถึงผลประโยชน์ของภาครัฐบาล สปป. ลาว เพื่อลดช่องว่างของการใช้กฎหมาย ธุรกิจ รวมถึงสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างถูกต้อง และเป็นธรรม ในปี 2565 ธนาคารพัฒนาเอเชีย (อังกฤษ: Asian Development Bank; ย่อ: ADB) คาดการณ์ว่า สปป.ลาว จะมีอัตราการเติบโตของ มูลค่าเศรษฐกิจทั้งหมดที่เกิดขึ้นในประเทศฯ (Gross Domestic Product; ย่อ: GDP) อยู่ที่ 4.00% จากเดิม 2.30% ในปี 2564 โดยมีปัจจัยสนับสนุนการเติบโตของ GDP (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า, 2565) ได้แก่ 1) รายได้จากการเปิดใช้รถไฟลาว-จีน 2) รายได้จากการขายไฟฟ้า นอกจากนี้ ในด้านการบริหารจัดการหนี้สินของรัฐ มีการวางนโยบายลดการลงทุนจากภาครัฐ โดยเน้นการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานในรูปแบบ การอนุญาต หรือให้สัมปทาน หรือให้สิทธิแก่เอกชนดำเนินกิจการของรัฐ ทั้งในกิจการเชิงพาณิชย์ และสังคม ซึ่งกิจการของรัฐดังกล่าวต้องเป็นกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ (Public Private Partnership : PPP) เพื่อลดภาระของรัฐลงและยังมีการกำหนดนโยบายตัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นและลดงบประมาณค่าใช้จ่ายภาครัฐลงอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยที่ทำนายทางเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ที่ยังต้องจับตามองอย่างใกล้ชิด ได้แก่ ปัญหาการอ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่องของค่าเงินกีบที่ส่งผลกระทบต่อต้นทุนค่าสินค้านำเข้าที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องกำลังซื้อที่ลดลงของประชากร รวมถึงการขาดแคลนเงินสกุลแข็ง (Hard Currency) ที่จำเป็นต้องใช้ในการชำระภาระค่าสินค้าและชำระหนี้ระหว่างประเทศ (ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า, 2565)

ดังนั้นกิจการร่วมค้า ลาว-ไทย ในธุรกิจก่อสร้าง ในรูปแบบ กิจการร่วมค้า (Joint Venture; ย่อ: JV) จึงเป็นทางเลือกอีกทางออกหนึ่งที่ บริษัท ร่วมทุนกับพันธมิตรต่างประเทศ นักลงทุนต่างชาติที่เข้าร่วมทุนช่วยลดความเสี่ยงที่มาพร้อมกับการซื้อธุรกิจทันที ในการพัฒนาธุรกิจระหว่างประเทศการตรวจสอบสถานะธุรกิจในแต่ละประเทศและหุ้นส่วน

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

จำกัดความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมทางธุรกิจดังกล่าว ที่ได้รับใบอนุญาต ร่วมธุรกิจก่อสร้าง ใน สปป. ลาว คือ 1) วิธีการก่อสร้างและขาดการวางแผนที่ดี 2) ประสิทธิภาพทางการเงินที่ด้อยคุณภาพ และขาดสภาพคล่องด้านการเงิน 3) ปัญหาการจัดการ การผสมผสานอย่างไม่มีประสิทธิผลของผู้จัดการที่ไม่คุ้นเคยกับการทำงานร่วมกัน หรือมีวิธีการแก้ไข ปัญหาที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร 4) โครงสร้างการจัดการที่ไม่เหมาะสม 5) โครงสร้างการเสีย ภาษีซ้ำซ้อน และการจัดเก็บภาษีของภาครัฐ (ไทย-ลาว) ภาวะภาษีอากรของแต่ละบริษัทที่ร่วมกัน/ร่วมลงทุน เช่น ภาษีเงิน ได้นิติบุคคล (Corporate Income Tax) ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax) ภาษีธุรกิจเฉพาะ (Specific Business Tax) ภาษีอื่น ๆ สำหรับในส่วนของกลุ่มผู้ลงทุนในธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาต เบื้องต้น ต้องเข้าใจในระบบโครงสร้างของรัฐบาลของ สปป.ลาว ในการส่งเสริมการลงทุน ทั้งจากผู้ลงทุนที่มีสัญชาติลาวและผู้ลงทุนจากชาวต่างประเทศ (AR Group, 2559)

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิเคราะห์สถานการณ์การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน สปป. ลาว และศึกษา สถานการณ์การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน สปป. ลาว ในธุรกิจก่อสร้าง ที่เป็นธุรกิจการร่วมค้า สปป. ลาว-ไทย ที่ ได้รับใบอนุญาต (Licensed Joint Venture) กลยุทธ์การจัดการธุรกิจก่อสร้าง ที่เป็นธุรกิจการร่วมค้า สปป. ลาว-ไทย ที่ ได้รับใบอนุญาต (Licensed Joint Venture) ตลอดจนข้อเสนอแนะกลยุทธ์การจัดการธุรกิจก่อสร้าง ที่เป็นธุรกิจการร่วม ค้า สปป. ลาว-ไทย ที่ได้รับใบอนุญาต (Licensed Joint Venture) ที่สามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) โดยใช้เป็นทางเลือก การวางแผน การจัดการ และการวางกลยุทธ์ ของนักธุรกิจประเภทนิติบุคคล ของ สปป. ลาว และไทย ที่จะดำเนินธุรกิจก่อสร้าง โครงการขนาดใหญ่ ที่ต้องใช้เงินทุน ความรู้ เทคโนโลยี และความสามารถ ในทุก ๆ ด้านร่วมกัน ให้เข้าใจถึง กิจการร่วมค้า (JOINT VENTURE) ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยขอบเขตของการลงทุนของรัฐบาล สปป. ลาว กับโครงการเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ (Infrastructure Project) นั้นส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบเงินกู้ที่มีเงื่อนไขของดอกเบี้ยต่ำ และระยะเวลาการผ่อนชำระที่ยาวนาน ฉะนั้นใน การวิจัยฉบับนี้จึงได้วิเคราะห์ตัวอย่างโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจาก ประเทศไทย โดย สำนักงานความร่วมมือพัฒนา เศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) (สพพ.) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 – 2565 เท่านั้น โดยมีโครงการที่ดำเนินการ เสร็จสิ้นแล้ว 5 โครงการ (พ.ศ. 2551-2565) และโครงการที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ (พ.ศ. 2563-2565) อีก 4 โครงการ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทางทฤษฎี กิจการร่วมค้า (Joint Venture; ย่อ: JV)

ความสำเร็จของกิจการร่วมค้า (Harrigan, 1986 ; Killing, 1983) จากทฤษฎีพฤติกรรมการแข่งขันที่แนะนำว่า กิจการร่วมค้าจะถูกมองว่าประสบความสำเร็จหากช่วยปรับปรุงตำแหน่งการแข่งขันของบริษัทแม่ มุมมองอื่น ๆ มองว่า ความสำเร็จเป็นหน้าที่ของการยืนยาวหรือความสามารถในการทำกำไรของกิจการร่วมค้า เพื่อความสำเร็จ ต้องมี โครงสร้างการจัดการที่พัฒนาขึ้นและความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกันซึ่งนำไปสู่การเติมเต็มที่ยั่งยืน (Lorange and Roos, 1987) ดังนั้นรูปแบบแนวคิดของกิจการร่วมค้า (Joint Venture) คือ 1. กิจการร่วมค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติ บุคคล (Unincorporated Joint Venture) 2. กิจการร่วมค้าที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล (Incorporated Joint Venture) 3. วัตถุประสงค์ของ Joint Venture และผลประโยชน์ที่ได้จากการจัดตั้งกิจการร่วมค้าจ่ายภาษีน้อยลงร่วมจัดตั้งกันง่าย และเลิกจัดตั้งง่ายไม่เสียเวลา

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

ทฤษฎีการลงทุน โดยตรงในต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI)

ทฤษฎีการสังเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ (Eclectic Theory) เป็นทฤษฎีที่ John H. Dunning (DUNNING, 1980) ซึ่งได้พัฒนามาจากทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ ของเฮกเชอร์-โอห์ลิน (Heckscher- Ohlin theory) และทฤษฎีบริษัท (Theory of the firm) นอกจากนี้ยังเป็นทฤษฎีที่ครอบคลุมการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ ของบริษัทข้ามชาติได้ มากที่สุดโดย Eclectic theory ได้อธิบายว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะเกิดขึ้นเมื่อ ประเทศที่เข้าไปลงทุน (Home country) มีความได้เปรียบ 3 ประการ ได้แก่ ความได้เปรียบใน การเป็นเจ้าของ ความได้เปรียบจากแหล่งที่ตั้ง และความได้เปรียบในการเป็นธุรกิจข้ามชาติ

ทฤษฎีของโคจิม่า (Kojima's Theory)

ทฤษฎีของโคจิม่า (Kojima, 1975) ให้ความสนใจกับปัญหาที่ว่า ทำอย่างไรจึงจะทำให้การลงทุนโดยตรงต่างประเทศ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศผู้ลงทุน ในรูปของการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศและการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม (Industrial Adjustment) นอกจากนี้ การศึกษายังพบว่า การลงทุนโดยตรงต่างประเทศเป็นทฤษฎีเพื่อการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ที่สุด และเพื่อยกระดับสวัสดิการสูงสุดให้เกิดขึ้นแก่เศรษฐกิจของประเทศนั้น ๆ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธเนศ วัฒนกุล (2560) ศึกษาถึงอิทธิพลการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของไทยและการส่งออกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของลาว การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง GDP ของลาว การลงทุนโดยตรงของไทยกับลาวและของลาว ส่งออกไปยังประเทศไทย การศึกษานี้บ่งชี้ว่าผู้ส่งออกของลาวได้รับผลประโยชน์จากการลงทุนโดยตรงของไทยมีส่วนช่วย เร่งการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะสั้น ดังนั้นรัฐบาลลาวจึงควรแจกจ่าย รายได้จากผู้ส่งออกไปยังภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ หรือกระจายประเภทสินค้าส่งออกไปเป็นวงกว้างขึ้น ในขณะที่ Yannis Caloghirou (2004) ได้ศึกษา กลยุทธ์ กิจการร่วม ค้าเพื่อพัฒนาองค์การรวมถึงการสำรวจที่สำคัญของวรรณคดี เชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ การทำงานร่วมกันระหว่างบริษัท ลักษณะของการทำงานร่วมกัน และได้วางแนวทางการจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อความร่วมมือระหว่างบริษัท ประเด็นสำคัญ ในการจัดตั้งและดำเนินการพันธมิตรทางเทคนิคตลอดจนการประเมินผลลัพธ์และการวิเคราะห์ เช่นเดียวกับ โสภภาพ สุริยะวงศ์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินการกิจการร่วมค้า (joint ventures) ของนักลงทุนไทยใน สปป.ลาว จาก การศึกษาพบว่า กิจการร่วมค้ายังไม่มียกเว้นข้อกฎหมายที่แน่นอนและกำหนดขึ้นเป็นอันชัดเจนโดยเฉพาะ การลงทุนในลักษณะ ข้ามชาตินั้น นักลงทุน มีความหวังเสมอที่จะได้รับการปกป้องจากรัฐผู้รับการลงทุนหรือกระบวนการยุติธรรมเสมอในกรณี ถ้าหากเกิดข้อพิพาทเกิดขึ้นจะได้รับความช่วยเหลือทั้งในและนอกประเทศ นอกจากนั้นควรจะมีบัญญัติหลักกฎหมายขัดกัน เพื่อการพิจารณาคดีโดยกระบวนการยุติธรรมควรจะนำหลักกฎหมายขัดกันเข้ามาพิจารณาแก้ไขคดีเพื่อคุ้มครองการ ลงทุนหรือเพื่อรองรับให้แก่การเพิ่มการลงทุนในอนาคต เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่การค้าการลงทุนจากต่างชาติมาก ยิ่งขึ้น ทั้งรับประกันความไว้วางใจและความยุติธรรมอีกด้วย

อภิชาติ ประสิทธิ์สม และสุวรรยา ฉลาดพจนพร (2561) ได้ศึกษา การบริหารกิจการร่วมค้างานก่อสร้างในประเทศไทย กิจการร่วมค้าเป็นรูปแบบธุรกิจที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ซึ่งมีความซับซ้อน ซึ่งปัจจัยของการ บริหารกิจการร่วมค้าให้ประสบความสำเร็จประการหนึ่ง คือ ความเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานของการบริหารกิจการร่วมค้า โดยการ วิจัยนี้อาศัยข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 14 รายจาก 7 องค์กรธุรกิจก่อสร้างที่มี ประสบการณ์บริหารจัดการกิจการร่วมค้างานก่อสร้างในประเทศไทย และ Yadong Lu (1998) ได้ทำการศึกษาถึงความสำเร็จ ของกิจการร่วมค้าระหว่างประเทศที่ลงทุนในเศรษฐกิจเกิดใหม่ของประเทศจีน การศึกษานี้ยังนำหลักเกณฑ์สามประเภท ได้แก่

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

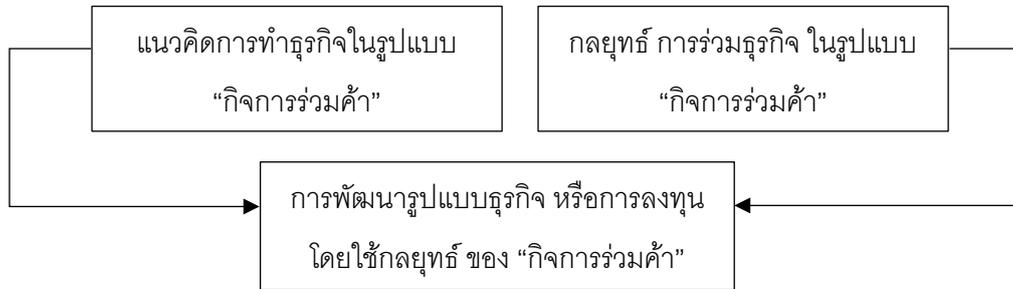
กลยุทธ์องค์กร และการเงิน พันธมิตรที่มีลักษณะเชิงกลยุทธ์ที่เหนือกว่าแต่ขาดลักษณะองค์กรและการเงินที่แข็งแกร่งอาจส่งผลให้กิจการร่วมค้าไม่มั่นคง การครอบครองคุณลักษณะขององค์กรที่พึงประสงค์โดยไม่มีความสามารถเชิงกลยุทธ์และการเงินที่สอดคล้องกันอาจทำให้กิจการร่วมค้าไม่เกิดผลกำไร พันธมิตรที่มีความแข็งแกร่งทางการเงินที่เหนือกว่าโดยไม่มีความสามารถเชิงกลยุทธ์และองค์กรสามารถนำไปสู่การร่วมทุนที่ไม่ยั่งยืน สำหรับ Inga S. Baird, Marjorie A. Lyles, Shaobo Ji & Robert Wharton (2016) ศึกษาถึงความสำเร็จในการทำกิจการร่วมค้า ระหว่างจีนและสหรัฐ พบว่า ความสำเร็จจึงถูกกำหนดโดยการประเมินความสามารถของผู้ปกครองในการประสบความสำเร็จจากความสัมพันธ์และจากความเป็นไปได้ของกิจการร่วมค้า ในขณะที่ Kathryn Rudie Harrigan (1998) ได้ศึกษาถึงการแข่งขันในกิจการร่วมค้า พบว่า การร่วมทุนอาจเป็นรูปแบบขององค์กรที่ไม่แน่นอนโดยเนื้อแท้ จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้จัดการองค์กรที่จะต้องเลือกตัวเลือกร่วมมือที่เหมาะสม และปรับเปลี่ยนความเป็นอิสระจากบริษัทผู้สนับสนุนที่ร่วมทุนไม่มีความแน่นอนกับโครงสร้างอุตสาหกรรมที่มีวิวัฒนาการ และ Kathryn Rudie Harrigan (2003) ได้ศึกษาถึงกิจการร่วมค้าและกลยุทธ์ระดับโลก พบว่า กิจการร่วมค้าในการดำเนินงาน คือ ความร่วมมือที่บริษัทสองแห่งหรือมากกว่าสร้างกิจการ เพื่อดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีประสิทธิผล

ธรรมณูญ พิทยาภรณ์ (2533) ได้ศึกษาเรื่อง สถานะทางกฎหมายของกิจการร่วมค้า ในประเด็นสถานะทางกฎหมายของนิติบุคคล โดยเฉพาะในประเด็นกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล ทั้งก็เป็นการศึกษาเพียงเฉพาะกิจการร่วมค้าหาได้ศึกษาในประเด็นนิติบุคคลที่มืองค์ประกอบต่างด้าวประเภทบริษัทจำกัด กรณีศึกษา บริษัท ปตท. คำสากล จำกัด (Legal status of Thai state-owned enterprise incorporated under foreign law : the case of PTT International Trading Pte Ltd.) นั้นเป็นการศึกษาตัวองค์กรในฐานะที่มีความเป็นรัฐวิสาหกิจมาเกี่ยวข้อง กล่าวคือเป็นการที่รัฐวิสาหกิจไทยไปจดทะเบียนก่อตั้งนิติบุคคลภายใต้กฎหมายของรัฐอื่น แต่ของกรณี บริษัท ซี.พี.(ลาว) จำกัดนั้น เป็นกรณีที่เอกชนไทย ได้เข้าไปลงทุนในดินแดนของรัฐต่างประเทศ กล่าวคือสปป.ลาว และได้จดทะเบียนนิติบุคคลภายใต้กฎหมายของ สปป.ลาว สถานะทางกฎหมายและสิทธิตามกฎหมายของนิติบุคคลไทยที่มีความเป็นต่างด้าว เนื่องจากผู้ถือหุ้นข้างมากมีสัญชาติเกาหลี โดยเป็นการศึกษาวิเคราะห์ในมิติทางกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล และ สรณี ดุสิตสุวรรณ (2551) ได้ศึกษาถึงปัญหาภาษีเงินได้บางประการภายใต้ประมวลรัษฎากร และอนุสัญญาภาษีซ้อน กรณีกิจการร่วมค้าที่ประกอบกิจการในประเทศไทย ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายต่าง ๆ ของภาษีเงินได้ผู้ลงทุน ผลการศึกษาพบว่า การลงทุนจากต่างประเทศในรูปแบบกิจการร่วมค้า เป็นรูปแบบการลงทุนที่มีความสำคัญอย่างมากสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา เนื่องจากการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ จำเป็นต้องอาศัยเทคโนโลยีขั้นสูงและมีมูลค่าการลงทุนมหาศาล โดยเฉพาะรูปแบบการลงทุนในการพัฒนาเสริมสร้างระบบสาธารณูปโภค

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การร่วมธุรกิจในรูปแบบ กิจการร่วมค้า (Joint Venture, JV) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์กลยุทธ์ ทางธุรกิจการลงทุนระหว่างประเทศ ในธุรกิจก่อสร้าง ที่เป็นธุรกิจการร่วมค้า สปป. ลาว-ไทย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย

ที่มา: จากการทบทวนวรรณกรรม

จากภาพที่ 1 กรอบแนวคิดสำหรับวิจัย นั้นแสดงให้เห็นถึง การศึกษาเกี่ยวแนวคิดการทำธุรกิจในรูปแบบกิจการร่วมค้า และ กลยุทธ์ การร่วมธุรกิจ ในรูปแบบกิจการร่วมค้า ซึ่งสามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ศึกษา ถึงกรณีการการพัฒนา รูปแบบธุรกิจ หรือการลงทุน โดยใช้กลยุทธ์ ของ "กิจการร่วมค้า" เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์การลงทุน โดยตรงจากต่างประเทศใน สปป. ลาว ในธุรกิจก่อสร้าง ที่เป็นธุรกิจร่วมลงทุน สปป. ลาว-ไทย ที่ได้รับใบอนุญาต และสามารถเสนอแนะ กลยุทธ์การร่วมลงทุนในธุรกิจก่อสร้างใน สปป. ลาว ที่สามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน ได้

ระเบียบวิจัย

ข้อมูลและแหล่งที่มาข้อมูล (Data and Data Source)

ในการศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งเน้นศึกษาเพื่อหากกลยุทธ์ โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structure Interviews) โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหากกลยุทธ์กิจการร่วมค้า จำแนกออกเป็น 2 แบบ คือ (1). แบบปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลที่ผู้วิจัยจะต้องเก็บรวบรวมจากผู้ให้ข้อมูลหรือแหล่งที่มาของข้อมูลโดยตรง โดยการสัมภาษณ์ เรื่องด้านกฎหมายการลงทุน ภายในประเทศ สปป. ลาว, กฎหมายการลงทุนระหว่างประเทศ สปป. ลาว และราชอาณาจักรไทย, กฎหมายว่าด้วยการเก็บภาษี รวมถึงการพัฒนาเมืองใหม่ในพื้นที่ EEC โดยมีกลุ่มเป้าหมาย (Target Groups) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) (2) แบบทุติยภูมิ (Secondary Data) ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงข้อมูลคุณภาพจากการศึกษา เกี่ยวกับกิจการร่วมค้า เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และ 2 โดยข้อมูลประเภทนี้ นำมาจากแหล่งข้อมูล ดังนี้ 1) จากการศึกษารายละเอียดทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมการลงทุนข้ามชาติใน สปป.ลาว จากการศึกษารายละเอียดของโสภณ สุริยะวงศ์ (2517), อภิชาติ ประสิทธิ์สม และสุจรรยา ฉลาดพจนพร (2561) ศึกษาถึงการบริหารกิจการร่วมค้างานก่อสร้างในประเทศไทย กิจการร่วมค้าในปัจจุบัน 2) จากการศึกษารายละเอียดของสุจรรยา ฉลาดพจนพร ศึกษาถึงสถานะทางกฎหมายของกิจการร่วมค้า และการศึกษาของธรรมบุญ พิทยาภรณ์ ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาภาษีเงินได้บางประการภายใต้ประมวลรัษฎากรและ

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

อนุสัญญาภาษีซ้อน : กรณีกิจการร่วมค้าที่ประกอบกิจการในประเทศไทย: (สรณี ดุสิตสุวรรณ) และการส่งเสริมการลงทุนของต่างประเทศใน สปป. ลาว: (เลิศ ศรีหาพล)

กลุ่มเป้าหมาย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Target Groups and Key Informants)

กลุ่มเป้าหมาย (Target Groups)

กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้มีประสบการณ์, ไม่มีประสบการณ์ การจัดการ กิจการร่วมค้า การรวมถึงกลุ่ม นักวิชาการ อาจารย์, เจ้าของโครงการ, ตัวแทนผู้ให้ทุน รวมถึงนักกฎหมาย และภาษี เป็นกลุ่มที่ จะสามารถให้คำตอบใน ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเรื่อง การจัดการธุรกิจการร่วมค้าโดยจะใช้ วิธีการสัมภาษณ์เป็นการเก็บข้อมูลจากบุคคลต่างๆ โดยอาศัยการเจรจาโต้ตอบกันระหว่าง บุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้สัมภาษณ์กับ ผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ถามคำถาม กระตุ้นให้ผู้ถูก สัมภาษณ์ตอบ และผู้สัมภาษณ์จะเป็นผู้บันทึกข้อมูลเอง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ในการวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เชิงปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology type of Description Research) ซึ่งจำเป็นต้องใช้ตัวอย่าง อย่างน้อย 6 คน Mertens (2005) เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยก็จะนำมาวิเคราะห์ผล สรุปอภิปรายผลที่เกิดขึ้นหรือเรียกว่า ข้อมูลอิ่มตัว (Data saturation) จึงจะทำการหยุดการ สัมภาษณ์ โดยแบ่งเป็น

- กลุ่มนักธุรกิจ ไทย และ สปป. ลาว ที่มีประสบการณ์ หรืออยู่ระหว่าง การจัดการธุรกิจการร่วมค้า 3 ท่าน
- กลุ่มนักธุรกิจ ไทย และ สปป. ลาว ที่ไม่เคยร่วมลงทุนหรือไม่เคยร่วม ธุรกิจการร่วมค้า 3 ท่าน
- กลุ่มนักวิชาการ อาจารย์ ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ของมหาวิทยาลัย แห่งชาติ สปป. ลาว 2 ท่าน
- พนักงานรัฐ สปป. ลาว ระดับ ผู้จัดการโครงการ, รองอธิบดีฯ, อธิบดีกรมฯ 2 ท่าน
- นักกฎหมายและนักลงทุน 2 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi -Structure Interviews) เป็นแบบสัมภาษณ์โดยใช้ คำถามเหมือนกันทุกคนแต่จะมีลักษณะการสัมภาษณ์สั้นไหลและเป็นเหมือนการสนทนาในชีวิตประจำวัน และการศึกษา จากข้อมูลที่มีผู้บันทึกไว้แล้วมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ในลำดับถัดไป **การสัมภาษณ์แบบมี โครงสร้าง (Structure Interviews)** โดยกำหนดเป็นคำถามปลายเปิด คำถามต่าง ๆ ได้ถูกกำหนดเป็นแนวทางการ สัมภาษณ์ขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าแล้วเป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามแบบเดียวกันทุกคน โดยจะมี เครื่องบันทึกเสียง และสมุดจดบันทึก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการทดสอบค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา หรือความสอดคล้องทาง วัตถุประสงค์ (Index of item-Objective Congruence: IOC) ที่มีค่าสูงกว่า 0.50 จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน แล้วจึงเก็บ ข้อมูลจริงและทำการวิเคราะห์ สำหรับการเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้เป็นกรณีศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็น การวิจัยที่ "ต้องการค้นหาความจริงจากเหตุการณ์ สภาพแวดล้อมตามความเป็นจริง" ซึ่งมีหัวใจหลักคือการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ (Insight คำถามที่ใช้ในการ สัมภาษณ์ จะใช้แบบรวม ที่มีจุดประสงค์ในแนวทางเดียวกัน ดังนี้

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

1. เมื่อผู้วิจัยได้สร้างแนวทางการสัมภาษณ์ และทำการทดสอบแนวทางการสัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว จะนำแนวทางการสัมภาษณ์ดังกล่าวไปสอบถาม และทำการซักถามตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้การบันทึกการสัมภาษณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์ **ด้วยการบันทึกเสียง**

2. เมื่อสัมภาษณ์ กลุ่มผู้มีประสบการณ์, ไม่มีประสบการณ์ การจัดการ กิจกรรมร่วมค้า การ รวมถึงกลุ่ม นักวิชาการ อาจารย์, เจ้าของโครงการ, ตัวแทนผู้ให้ทุน รวมถึงนักกฎหมาย และภาษี เสร็จเรียบร้อยแล้วนำข้อมูลในการสัมภาษณ์ ที่สมบูรณ์แบบไปวิเคราะห์หาข้อมูลทางขั้นตอนเชิงคุณภาพต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยนำคำสัมภาษณ์จากผู้ถูกสัมภาษณ์ มาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของแต่ละบุคคล และจดลำดับความสำคัญและคุณลักษณะของข้อมูล

2. นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่จดลำดับความสำคัญแล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อจะทราบถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูล

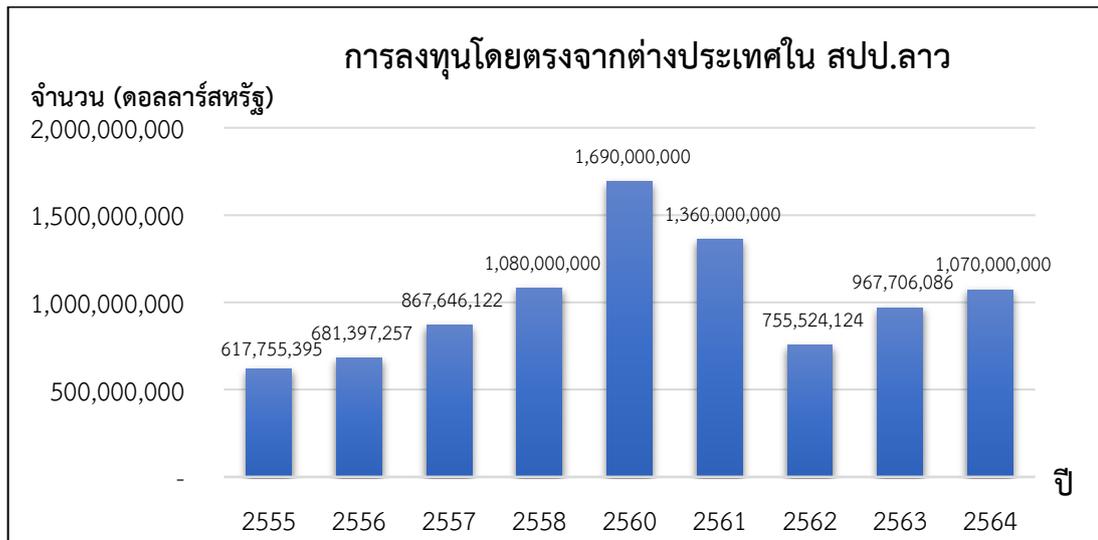
3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลรวมกันอย่างเป็นระบบและนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน แสดงความสำคัญของข้อมูลได้ชัดเจนขึ้น เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ และเขียนรายงานข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้

ผลการวิจัย

สถานการณ์การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน สปป. ลาว

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) มีบทบาทสำคัญในการเติบโตทางเศรษฐกิจของ สปป.ลาว โดยเฉพาะในภาคทรัพยากรธรรมชาติ เช่น เหมืองแร่และไฟฟ้าพลังน้ำ อย่างไรก็ตาม การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ที่ไหลเข้าได้ลดลง ในปี 2561 เมื่อเทียบกับปี 2560 โดยภาคการเกษตรมีสัดส่วนเพียงเล็กน้อยของ FDI นอกจากนี้ ความช่วยเหลือจากต่างประเทศยังส่งผลดีต่อระดับรายได้และการเติบโตของ สปป.ลาว ในระยะยาวอีกด้วย แผนการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีใน กัมพูชา สปป.ลาว เวียดนาม และประเทศเพื่อนบ้านได้รับการพิจารณาถึงผลกระทบที่น่าจะเกิดขึ้นกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ สปป.ลาว ได้รับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา ซึ่งมีสัดส่วนสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจ การลงทุนส่วนใหญ่เหล่านี้อยู่ในทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การขุดและไฟฟ้าพลังน้ำ โดยเกษตรกรกรรมได้รับส่วนแบ่งที่น้อยกว่ามาก มีรายงานการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในลาวอยู่ที่ 1.36 พันล้านดอลลาร์ในปี 2561 ลดลง 19.79% จากปี 2560 เนื่องจากการเกิดปัญหาอุทกภัยและเหตุการณ์เขื่อนเซเปียน-เซินน้ำน้อยแตก

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

ภาพที่ 2 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน สปป.ลาว (The World Bank, 2566)

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน สปป.ลาว ในปี พ.ศ. 2555 ถึง 2564 ซึ่งมีแนวโน้มในการลงทุนเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2560 มีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสูงถึง 1.69 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ในปี 2561 ลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในลาวอยู่ที่ 1.36 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เนื่องจากการดำเนินนโยบายรัดเข็มขัดของรัฐบาลจากเหตุการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้น การเกิดวิกฤตการณ์ปัญหาอุทกภัยและเหตุการณ์เขื่อนเซเปียน-เซินน้ำน้อยแตก และลดลงต่อเนื่องในปี 2562 ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพียง 7.5 ร้อยล้านดอลลาร์สหรัฐ จากเงินลงทุนจากจีนที่ลดลงเป็นสำคัญ ซึ่งในปี 2565 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน สปป.ลาว มีการเติบโตในเชิงบวกแก่ลงการณั้บรรยากาศการลงทุนปี 2565 ในลาว ให้ภาพรวมของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและแนวการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือนักลงทุน รวมถึงบริษัทของสหรัฐฯ ในการตัดสินใจอย่างชาญฉลาดเกี่ยวกับการลงทุนใน สปป.ลาว ตามคำแถลงการของรัฐบาล สปป.ลาว ได้ดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ความพยายามเหล่านี้ส่งผลให้บรรยากาศการลงทุนค่อนข้างคงที่ เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค โดยมีประเด็นสำคัญจากแถลงการณ์

จากข้อมูลของ CEIC การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในลาวเพิ่มขึ้น 206.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐในเดือนธันวาคม 2565 เทียบกับที่เพิ่มขึ้น 127.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐในไตรมาสก่อนหน้า สิ่งนี้บ่งชี้ถึงแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศการติดตามเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาเศรษฐกิจในลาวมีความเชื่อมโยงกับ FDI การผลิตเพื่อการส่งออก ซึ่งหมายความว่า การลงทุนจากต่างประเทศมุ่งตรงไปยังภาคส่วน ที่เน้นการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก อย่างไรก็ตาม รายงาน Investment Climate Statements ในลาวระบุว่า FDI ที่ไหลเข้ามาในประเทศค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับบางส่วนของประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค ในขณะที่ FDI มีอยู่ใน สปป.ลาว ในปี 2565 และมีการลงทุนที่เติบโต แต่ก็อาจไม่อยู่ในระดับเดียวกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาค ปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2566 สถานการณ์การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ใน สปป.ลาว ได้สังเกตเห็นถึงแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งมีประเด็นสำคัญ คือ 1) ปริมาณการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น 2) เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 3) การกระจายแหล่งการลงทุน 4) การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZs) และ 5) มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

สถานการณ์การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน สปป. ลาว ในธุรกิจก่อสร้าง ที่เป็นธุรกิจการร่วมค้า สปป. ลาว-ไทย ที่ได้รับใบอนุญาต (Licensed Joint Venture)

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่าง สามารถอธิบาย ได้ดังนี้

1) กลุ่มที่ 1 เจ้าของทุน เจ้าของธุรกิจ นักลงทุน ที่มีประสบการณ์การจัดการกิจการร่วมค้า

จากการสัมภาษณ์ เจ้าของทุน เจ้าของธุรกิจ นักลงทุน มีประสบการณ์การจัดการกิจการร่วมค้า พบว่าการเข้าใจในการทำกิจการร่วมค่านั้นเป็นไปในทางเดียวกัน คือ เจ้าของทุน เจ้าของธุรกิจ นักลงทุน มีความเข้าใจถึงการเข้ากิจการร่วมค้าเป็นอย่างดี และเข้าใจถึงความแตกต่างของกิจการร่วมค้าและกิจการค้าร่วมเป็นอย่างดี แต่ ในปัจจุบัน ใน สปป.ลาว ยังไม่มีกฎหมายรองรับกิจการร่วมค้า ทำให้การดำเนินงานของกิจการร่วมค้า ไม่ได้มีกฎหมายคุ้มครองใน สปป.ลาว ที่แน่ชัด และด้านกฎหมายด้านธุรกิจ ยังไม่มีกฎหมายร่วมระหว่างประเทศจริง ๆ ผู้คนส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจในกิจการร่วมค้าในทางที่ผิด ดังคำพูดจากการสัมภาษณ์ “กิจการร่วมค้าและกิจการค้าร่วมคือสิ่งเดียวกันทำไมจะต้องใช้กฎหมายที่แตกต่างกัน” จากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกรณีที่ 1 พบว่า เข้าใจถึงความแตกต่างของกิจการร่วมค้าและกิจการค้าร่วม คือ “กิจการร่วมค้า ต้องสร้างบริษัทใหม่เสียภาษีเดียวกัน แต่กิจการ ค้าร่วมมันเสียของใครของมัน ซึ่งมันไม่ใช่ กฎหมายมันไม่เอื้อต่อการเป็นกิจการร่วมค้า ถ้าเสียภาษีแบบนี้ก็เสียซ้ำซ้อน” จากที่กล่าวมา แสดงให้เห็นถึง ข้อกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการเป็นกิจการร่วมค้าของบริษัทคู่ค้า เจ้าของทุน เจ้าของธุรกิจ นักลงทุน มีประสบการณ์การจัดการกิจการร่วมค้า จึงมีความเห็นควรว่า ภาครัฐควรมีการกำหนดข้อกฎหมายของ การทำกิจการร่วมค้าและกิจการค้าร่วมให้ชัดเจน ซึ่งส่วนใหญ่การทำกิจการร่วมค่านั้น ประเทศไทยได้ให้ความสนใจ ในธุรกิจการก่อสร้าง จะเห็นได้จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุง เส้นทางคมนาคม รวมถึง การปรับปรุงสนามบิน จะเห็นได้ดังภาพที่ 3 เป็นเส้นทางเลียบริมโขงของ สปป.ลาว และเส้นทางไปยังเมืองชะนะคราม ซึ่งมีการปรับปรุงเส้นทางหลวงสาย 11 โดยการก่อสร้างและยกระดับขึ้นมาเป็นถนนลาดยาง (ภาพที่ 4) พร้อมสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก (ภาพที่ 5) รวมจำนวน 9 แห่ง ด้วยเงินลงทุนจำนวน 1,392 ล้านบาท ซึ่งเป็นความช่วยเหลือจากไทยในรูปแบบเงินกู้ระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ และ 30% ของวงเงินทุนครั้งนี้เป็นความช่วยเหลือแบบให้เปล่า แก่ สปป.ลาว

ภาพที่ 3 การขยายเส้นทางหลวงสาย 11 ช่วงบริเวณริมแม่น้ำโขง (ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)

ภาพที่ 4 การก่อสร้างและยกระดับเป็นถนนลาดยาง (ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

ภาพที่ 5 การก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กในระหว่างทางหลวงสาย 11 (ภาพถ่ายโดยผู้วิจัย)

อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือต้องทราบว่าภาครัฐการลงทุนเฉพาะเจาะจงใน สปป.ลาว อาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับภาคส่วนและขนาดของการลงทุน เพื่อทำความเข้าใจรายละเอียดของภาครัฐการลงทุนใน สปป.ลาว โดยกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนและกฎหมายและข้อบังคับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของประเทศ นอกจากนี้ การปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญด้านภาษีท้องถิ่นหรือผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายสามารถให้ข้อมูลที่ละเอียดและเป็นปัจจุบันมากขึ้นเกี่ยวกับภาครัฐการลงทุนใน สปป.ลาว โดยทั่วไปแล้ว ภาษีใน สปป.ลาว จะเรียกเก็บจากธุรกิจตามรายได้และกิจกรรม เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีเงินได้นิติบุคคล นอกจากนี้ สปป.ลาวยังได้ดำเนินการปฏิรูปธุรกิจหลายอย่างในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อธุรกิจมากขึ้น รวมทั้งลดเวลาและขั้นตอนที่จำเป็นในการขอใบอนุญาตก่อสร้าง

จากการสัมภาษณ์ พบว่า การร่วมทุนในธุรกิจก่อสร้างใน สปป.ลาว มอบโอกาสที่สำคัญสำหรับบริษัทที่ต้องการขยายการดำเนินงานในภูมิภาค การร่วมทุนเป็นวิธีที่ยืดเยื้อในการขยายธุรกิจรับเหมาก่อสร้างไปสู่ตลาดใหม่ ๆ เช่น สปป.ลาว ในการจัดตั้งบริษัทร่วมทุนใน สปป.ลาว ผู้ลงทุนจะต้องหาพันธมิตรในท้องถิ่นที่ยินดีลงทุนในธุรกิจนั้น ๆ และแบ่งปันความเสี่ยงและผลตอบแทนของการร่วมทุน นอกจากนี้ คำพูดจากการสัมภาษณ์ “ถ้าจะมาทำแล้วไม่เข้าใจมันยากนะ การร่วมทุนมันต่างกันแต่ผู้คนไม่เข้าใจ และปล่อยผ่านมัน” นั้นแสดงให้เห็นถึงสิ่งสำคัญ คือ ต้องเข้าใจรอบกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของ สปป.ลาว และปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

ในทั้งนี้ ผู้ลงทุนมองว่า ในการร่วมลงทุนนั้นเกิดข้อดีมากกว่าข้อเสีย ซึ่งหากมีการร่วมกิจการนั้นจะเกิดการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังเป็นโอกาสในการขยายกิจการเพิ่มมากขึ้น ทำให้รองรับระดับสากลได้มากขึ้น โดยที่บริษัทหรือผู้ร่วมลงทุนที่จะทำสัญญากันนั้น จะต้องมีความเห็นตรงกันและเป้าหมายเดียวกัน ทั้งนี้ยังมีข้อเสีย คือ มีการนำแรงงานจากต่างประเทศเข้ามาทำงานแทนแรงงานภายในประเทศ ซึ่งเห็นควรว่าควรใช้แรงงานจากประเทศที่ตั้ง เป็นหลัก โดยมีการอบรมส่งเสริมทักษะต่าง ๆ ให้แก่พนักงานนั้น ๆ ซึ่งหากจะใช้พนักงานของประเทศผู้ลงทุนนั้น ความเป็นพนักงานเชี่ยวชาญ และถ่ายทอดความรู้แก่พนักงานภายใน บริษัทอีกที

2) กลุ่มที่ 2 เจ้าของทุน เจ้าของธุรกิจ นักลงทุน ที่ไม่มีประสบการณ์ด้านกิจการร่วมค้า

จากการสัมภาษณ์ เจ้าของทุน เจ้าของธุรกิจ นักลงทุน ที่ไม่มีประสบการณ์ด้านกิจการร่วมค้า (Joint venture) ในประเทศ สปป.ลาว พบว่าความเข้าใจในการร่วมลงทุนกิจการร่วมค้า นั้นยังมีผู้ที่เข้าใจว่ากิจการร่วมค้าและกิจการร่วมค้านั้นคือสิ่งเดียวกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริษัทหรือธุรกิจ ใน สปป.ลาว เข้าใจว่าการทำธุรกิจเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและกฎระเบียบของประเทศ โดยทั่วไปแล้วมักจะเป็นการร่วมกันในการลงทุนในโครงการหนึ่ง ๆ ระหว่างบริษัทในประเทศไทยกับบริษัทใน สปป.ลาว โดยในกรณีนี้จะมีการแบ่งต้นทุนและกำไรร่วมกันระหว่างบริษัททั้งสอง การลงทุนในรูปแบบ joint venture ใน สปป.ลาว มักจะมีกฎหมายและกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ซึ่งบริษัทจะต้องเข้าใจและปฏิบัติตามให้ถูกต้องเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบทางกฎหมายและการเงินในอนาคต

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

นอกจากนี้ การลงทุนในรูปแบบ joint venture ยังเป็นวิธีที่ดีในการเข้าถึงตลาดใน สปป.ลาว เนื่องจากบริษัทที่เข้าร่วมกันมักจะมีความรู้และประสบการณ์ในการทำธุรกิจในประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการลงทุนใน สปป.ลาว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการร่วมทุน คือ การเป็นหุ้นส่วนที่ฝ่ายสองฝ่ายขึ้นไปตกลงที่จะรวบรวมทรัพยากรและความเชี่ยวชาญของตนเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน เช่น การสร้างธุรกิจใหม่หรือการขยายธุรกิจที่มีอยู่ โดยที่กฎหมายการลงทุนของ สปป.ลาว บังคับใช้กับการจัดตั้งกิจการร่วมค้าในประเทศ กฎหมายกำหนดให้มีการร่วมทุนประเภทต่างๆ รวมถึงกิจการร่วมทุนและกิจการค้าร่วมตามสัญญา

3) กลุ่มที่ 3 นักวิชาการ ด้านกฎหมาย ภาษี ข้าราชการ ผู้มี และ ไม่มี ประสบการณ์ด้านกิจการร่วมค้า

จากการสัมภาษณ์ นักวิชาการ ด้านกฎหมาย ภาษี ข้าราชการ ผู้มี และ ไม่มีประสบการณ์ด้านกิจการร่วมค้า พบว่า ด้านกฎหมาย ด้านภาษีนั้น ส่งผลต่อการทำกิจการร่วมค้าเป็นอย่างมาก ในปัจจุบันผู้คน ใช้กฎหมายปนกัน ทำให้กฎหมายที่แท้จริงที่ควรถูกกำหนดให้แน่ชัดนั้นถูกมองข้ามไป การร่วมกิจการระหว่างสองประเทศนี้ยังมีโอกาสในการสร้างความร่วมมือกันในด้านอื่น ๆ เช่น การพัฒนาโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างสองประเทศ การพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศ และการส่งเสริมการค้าขายสินค้าที่สามารถช่วยเพิ่มกำไรให้กับกิจการของทั้งสองฝ่ายได้อย่างมาก ดังนั้นการกิจการร่วมค้าระหว่าง สปป.ลาว และ ประเทศไทยยังมีความสำคัญและมีโอกาสสำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้าในทางเศรษฐกิจ ซึ่งการกิจการร่วมค้าในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) มีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากเป็นการสร้างความร่วมมือกันระหว่างประเทศ ที่ส่งผลต่อการเติบโตของเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืนของทั้งสองฝ่าย สปป.ลาว เปิดโอกาสให้กับนักลงทุนต่างชาติที่สนใจที่จะลงทุนในประเทศ โดยมีการจัดทำกฎหมายและนโยบายที่เหมาะสมในการส่งเสริมการลงทุนในประเทศ รวมถึงมีการลดค่าใช้จ่ายในการลงทุน และมีการเพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการต่าง ๆ เช่น การให้บริการโรงแรม

กลยุทธ์การจัดการธุรกิจก่อสร้าง ที่เป็นธุรกิจการร่วมค้า สปป.ลาว และความสามารถในการแข่งขัน

จากการสัมภาษณ์ เจ้าของทุน เจ้าของธุรกิจ นักลงทุน มีประสบการณ์การจัดการกิจการร่วมค้าพบว่า แผนงานในการลงทุนในอนาคตนั้น ทางบริษัทให้ความสำคัญกับการขยายและพัฒนาในถนนในการเดินทางให้สะดวกมากขึ้น เพื่อรองรับทางสากล และได้ลงทุนเกี่ยวกับภาคการบริการและการท่องเที่ยว เช่น การลงทุนด้านอสังหาริมทรัพย์ โรงแรมต่าง ๆ และยังมีอีกหนึ่งธุรกิจที่น่าสนใจคือ ธุรกิจเกี่ยวกับการผลิตการลงทุนหิน ทขายในการก่อสร้าง ซึ่งเล็งเห็นว่าการลงทุนขยายวงกว้างขึ้นนั้นสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของบริษัทได้ครอบคลุมมากขึ้น โดยทางบริษัทได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กรคือการประมูลโครงการต่าง ๆ โดยบริษัทนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการประมูลโครงการต่าง ๆ เข้ามาทำ โดยบริษัทจะวางแผนในแต่ละปีไว้ล่วงหน้าว่าขั้นต่ำของแต่ละปีต้องประมูลให้ได้กี่โครงการ และต้องมีการบริหารที่ไม่ขาดทุน จึงจะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จขององค์กร

ในขณะที่นักวิชาการ ด้านกฎหมาย ภาษี ข้าราชการ ผู้มี และ ไม่มีประสบการณ์ด้านกิจการร่วมค้า พบว่า การร่วมทุนนั้นควรเป็นการลงทุนร่วมกันเพื่อนสร้างธุรกิจให้ขยายใหญ่ขึ้น เติบโตขึ้น โดยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในบริษัท ทั้งนี้ ในการร่วมทุนกันมีตัวชี้วัดความสำเร็จ ตามเป้าหมายในแผนที่ได้วางไว้ และมีผู้มาร่วมทุนเพิ่มมากขึ้น โดยบริษัทต่างชาตินั้น จะสามารถเบ่งเห็นถึงความสามารถในบริษัทมากขึ้น ซึ่งมีแผนการร่วมทุนกับบริษัทต่างชาติ ที่มีความน่าเชื่อถือ และเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยี เพื่อความก้าวหน้าของบริษัท

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

สรุป และอภิปรายผลการศึกษา

สถานการณ์การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน สปป. ลาว

ตั้งแต่ปี 2555-2564 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ใน สปป.ลาว มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ในปี 2561 ลดลงเหลือ 1.36 พันล้านเหรียญสหรัฐ มีสาเหตุหลักมาจากนโยบายเข้มงวดของรัฐบาลที่ดำเนินการหลังจากเกิดวิกฤต รวมถึงเหตุการณ์น้ำท่วมและการล่มสลายของเขื่อน เขื่อนเปียน-เซินน้ำน้อย ส่งผลให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศลดลง อีกในปี 2562 โดยมีมูลค่าเพียง 750 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อแก้ไขปัญหา สปป.ลาว ได้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคมถึงปัจจุบัน โดยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดึงดูดการลงทุน จากต่างประเทศ เขตเศรษฐกิจพิเศษเหล่านี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นและขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลให้มีการสร้างงาน 52,319 ตำแหน่ง มูลค่าการนำเข้าและส่งออกสินค้ารวม 4.7 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2564 เพียงปีเดียว มีบริษัท 45 แห่งลงทุนใน สปป.ลาว มูลค่าการนำเข้ากว่า 349 ล้านดอลลาร์สหรัฐ กล่าวโดยสรุป การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในลาวเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มขึ้นอย่างมากที่ 206.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในเดือนธันวาคม 2565 ซึ่งขั้วถึงแนวโน้มเชิงบวกในการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศ การลงทุนของต่างชาติในลาวมุ่งเน้นไปที่ภาคการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกเป็นหลัก

การลงทุนจากต่างประเทศในประเทศ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของ สปป.ลาว โดยแนวโน้มในการลงทุนจากต่างประเทศในประเทศ ใน สปป.ลาว มีแนวโน้มเชิงบวก ซึ่ง FDI มีอยู่ใน สปป.ลาว และการลงทุนกำลังเติบโต โดย สปป.ลาว ได้สังเกตเห็นถึงแนวทางในการดำเนินงาน คือ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการกระจายแหล่งการลงทุน การลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Development Zone) ซึ่งสอดคล้องกับสนธิ อนุสัญญา (2551) พบว่าการลงทุนจากต่างประเทศในรูปแบบกิจการร่วมค้า เป็นรูปแบบการลงทุนที่มีความสำคัญอย่างมากสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา และได้สอดคล้องกับทฤษฎีของโคจิม่า (Kojima, 2007) ซึ่งให้ความสนใจกับปัญหาที่ว่า ทำอย่างไรจึงจะทำให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศ ผู้ลงทุน ในรูปของการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศและการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ซึ่ง สปป.ลาว ได้สังเกตเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

สถานการณ์การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศใน สปป. ลาว ในธุรกิจก่อสร้าง ที่เป็นธุรกิจ การร่วมค้า สปป. ลาว-ไทย ที่ได้รับใบอนุญาต (Licensed Joint Venture)

จากการสัมภาษณ์เจ้าของทุน เจ้าของธุรกิจ และนักลงทุน จะเห็นว่ามี ความเข้าใจเรื่องการลงทุน เป็นอย่างดี พวกเขาตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างกิจการร่วมค้าและกิจการร่วมค้า อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือต้องทราบว่าปัจจุบันใน สปป.ลาว ยังไม่มีกฎหมายรองรับการร่วมทุน ซึ่งก่อให้เกิดความท้าทายในแง่ของการดำเนินงานกิจการร่วมค้าและการคุ้มครองทางกฎหมายที่ชัดเจน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งรวมถึงเจ้าของทุนเจ้าของธุรกิจ และนักลงทุนที่มีประสบการณ์ในการจัดการกิจการร่วมค้า ได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการมีกฎหมาย ที่ชัดเจนที่เอื้อต่อกิจการร่วมค้า ซึ่งกฎหมายไทยและลาวยังไม่มีการกำหนดรูปแบบการควบคุมธุรกิจประเภท Joint Venture ไว้เป็นการเฉพาะ จึงต้องอาศัยการตีความ ซึ่งมีความหมายกว้างและอาจไม่ครอบคลุมทุกรูปแบบการควบคุมธุรกิจแบบ Joint Venture จึงควรมีการแก้ไขกฎหมายให้เทียบเท่ากับต่างประเทศเพื่อให้สามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในปัจจุบัน ได้มีประเทศหลายประเทศที่มีการกำหนดและให้นิยามของ Joint Venture ในกฎหมายอย่างชัดเจน เช่น สหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น ในกรณีของประเทศไทยได้ออกกฎหมายว่า ห้ามบุคคลที่มีตำแหน่งกรรมการของบริษัทหนึ่งไปเป็นกรรมการของอีกบริษัทหนึ่งที่เป็นบริษัทที่อยู่ในตลาดเดียวกัน หรือประกอบธุรกิจใกล้เคียงกัน โดยที่ประเทศญี่ปุ่น ได้ออกมาตรการกำหนดให้มีการควบคุมการแยกบางส่วนของบริษัทไปจัดตั้งใหม่ โดยมีการบริหารและธุรกิจที่แยกจากบริษัทเดิม ซึ่งจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

พวกเขาเน้นว่าการร่วมทุนจำเป็นต้องมีการจัดตั้งบริษัทใหม่และชำระภาษีเดียวกัน ซึ่งแตกต่างจากกิจการร่วมค้าที่ไม่ได้กำหนดความเป็นเจ้าของอย่างชัดเจน สปป.ลาว ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่นักลงทุนทั้งในและต่างประเทศภายใต้กฎหมายส่งเสริมการลงทุน รวมถึงการยกเว้นอากรขาเข้าและการยกเว้นภาษีเงินได้ ภาษีในลาวโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับรายได้และกิจกรรม เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีเงินได้นิติบุคคล การร่วมทุนในภาคการก่อสร้างได้รับความนิยมเนื่องจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และผู้เล่นหลัก ได้แก่ บริษัทจีนและเกาหลี สิ่งสำคัญคือต้องเข้าใจกรอบกฎหมายและข้อบังคับ ระบุสถานที่ที่เหมาะสม เข้าใจระเบียบแรงงาน และพัฒนาความสัมพันธ์กับสหภาพเออร์และผู้รับเหมาในท้องถิ่น ในขณะที่นักวิชาการด้านกฎหมาย ภาษี วิชาการ ผู้มี และ ไม่มี ประสบการณ์ด้านกิจการร่วมค้า เน้นย้ำถึงความสำคัญของการร่วมทุนระหว่างลาวและไทย โดยเฉพาะในด้าน ความร่วมมือ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และโอกาสทางการค้าและการลงทุน เน้นความสำคัญของประเด็นด้านกฎหมายและภาษีในการร่วมทุนและความจำเป็นในการจัดตั้งกฎหมายที่ชัดเจน บทสรุปยังกล่าวถึงการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษและการอำนวยความสะดวกของเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ ซึ่งช่วยให้การค้าระหว่างสองประเทศสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังกล่าวถึงศักยภาพของโครงการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการค้าสินค้า โดยรวมแล้ว ข้อสรุปดังกล่าวเน้นย้ำถึงศักยภาพของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและผลกระทบเชิงบวกของการร่วมทุนต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืนของทั้งลาวและไทย

เจ้าของทุน เจ้าของธุรกิจ และนักลงทุน จะเห็นว่ามีความเข้าใจเรื่องการร่วมทุนเป็นอย่างดี พวกเขาตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างกิจการร่วมค้าและกิจการร่วมค้า อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือต้องทราบว่าปัจจุบันใน สปป.ลาว ยังไม่มีกฎหมายรองรับการร่วมทุน การไม่มีกรอบทางกฎหมายที่ชัดเจนสำหรับการร่วมทุนใน สปป.ลาว ทำให้ผู้คนเกิดความเข้าใจผิด จึงได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการมีกฎหมายที่ชัดเจนที่เอื้อต่อกิจการร่วมค้า โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ โสภภาพ สุริยะวงศ์ (2552) ซึ่งพบว่ากิจการร่วมค้าใน สปป.ลาว ยังไม่มีบทบัญญัติที่แน่นอนและกำหนดขึ้นเป็นอันชัดเจนโดยเฉพาะ โดยสรณี ดุสิตสุวรรณ (2551) ได้ศึกษาถึงปัญหาภาษีเงินได้บางประการภายใต้ประมวลรัษฎากรและอนุสัญญาภาษีซ้อนกรณีกิจการร่วมค้าที่ประกอบกิจการในประเทศไทยที่พบว่าในกรณีที่บริษัทที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศแต่ประกอบกิจการในไทย จะต้องแบกรับภาระภาษีที่ซ้ำซ้อน

ผู้ร่วมทุน เจ้าของธุรกิจ และนักลงทุนที่ไม่มีประสบการณ์ในการร่วมทุนใน สปป.ลาว นั้นเน้นย้ำถึงความจำเป็นในการศึกษาอย่างละเอียดถี่ถ้วนและหาบริษัทที่เชื่อถือได้เพื่อเป็นพันธมิตรด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Yadong Lu (1998) ที่พบว่าความสำเร็จของกิจการร่วมค้าระหว่างประเทศที่ลงทุนในเศรษฐกิจ เกิดใหม่ของประเทศจีน นั้นขึ้นอยู่กับ การเลือกพันธมิตรในท้องถิ่น เนื่องจากพันธมิตรที่มีลักษณะเชิงกลยุทธ์ที่เหนือกว่าแต่ขาดลักษณะองค์กรและการเงินที่แข็งแกร่ง อาจส่งผลให้กิจการร่วมค้าไม่มั่นคง

ในความสำคัญของการร่วมทุนระหว่างลาวและไทย โดยเฉพาะในด้านความร่วมมือ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และโอกาสทางการค้าและการลงทุน เน้นความสำคัญของประเด็นด้านกฎหมายและภาษีในการร่วมทุน และความจำเป็นในการจัดตั้งกฎหมายที่ชัดเจน และศักยภาพของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและผลกระทบเชิงบวกของการร่วมทุนต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืนของทั้งลาวและไทย โดยสอดคล้องกับการศึกษาของธเนศ วัฒนกุล (2560) ที่พบว่า สปป.ลาว ได้รับผลประโยชน์จากการลงทุนโดยตรงของไทยมีส่วนช่วยเร่งการเติบโตทางเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ในระยะสั้น

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

กลยุทธ์การจัดการธุรกิจก่อสร้าง ที่เป็นธุรกิจการร่วมค้า สปป. ลาว และความสามารถในการแข่งขัน

กลยุทธ์และความสามารถในการแข่งขันของการร่วมทุนธุรกิจรับเหมาก่อสร้างใน สปป.ลาว บริษัทมุ่งเน้น การขยายและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับความสะดวกระหว่างประเทศ พวกเขายังได้ลงทุนในภาคบริการ และการท่องเที่ยว รวมถึงอสังหาริมทรัพย์และโรงแรม องค์การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ เช่น การประมูลโครงการ และใช้รูปแบบการบริการแบบคู่ที่จัดการโดยลาวและจีน บริษัทลงทุนในการศึกษาของพนักงาน และส่งเสริมการศึกษาหรือระหว่างฝ่ายต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ยังมีความท้าทายด้านการบริหาร ปัญหาในการตัดสินใจ และ ความต้องการความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง การร่วมทุนครั้งนี้ประกอบด้วยพันธมิตรด้านการลงทุนจาก สปป.ลาว (49%) และไทย (51%) โดยมีการกั๊กมัดจองเบี้ยต่ำและภาวะภาษีที่แบ่งระหว่างทั้งสองประเทศ การลงทุน ในประเทศประสบปัญหาด้านการบริหารจัดการเนื่องจากขาดความเชี่ยวชาญในท้องถิ่น บทสรุปยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการลงทุนร่วมกัน การขยายบริการที่ปรึกษา และการร่วมมือกับบริษัทต่างประเทศเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับธุรกิจและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การร่วมทุนครั้งนี้นำเสนอโอกาสในการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีและการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของ สปป. ลาว และก่อให้เกิดการจ้างงาน ซึ่งการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจ นั้นดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าข้อดีของกิจการมีมากกว่าข้อเสีย

กลยุทธ์และความสามารถในการแข่งขันของการร่วมทุนธุรกิจรับเหมาก่อสร้างใน สปป.ลาว บริษัทมุ่งเน้น การขยายและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับความสะดวกระหว่างประเทศ เนื่องจากในปัจจุบันเส้นทางคมนาคม ใน สปป. ลาว ยังมีความยากในการเดินทาง อีกทั้ง สปป.ลาว นั้นเป็นประเทศศูนย์กลางในการเดินทาง ของทวีปเอเชีย ซึ่งสอดคล้องกับ Yannis Caloghirou (2012) พบว่า กิจการร่วมค้าเพื่อพัฒนาองค์กรวางแผนการจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อความร่วมมือระหว่างบริษัท และดำเนินการพันธมิตรทางเทคนิคตลอดจนการประเมิน ผลลัพธ์และการวิเคราะห์ผลกระทบ โดยการศึกษาถึงกลยุทธ์ กิจการร่วมค้าเพื่อพัฒนาองค์กรรวมถึงการสำรวจ ที่สำคัญของวรรณคดีเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ นั้น พบว่า การสร้างหรือมีการพัฒนาและปรับใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับกิจการร่วมค้า ซึ่งจะเป็นการสร้างรายได้เปรียบเทียบในการแข่งขัน เทคโนโลยีใหม่ ๆ สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการ ได้เปรียบเทียบในการแข่งขันเหนือคู่แข่งได้ โดยการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน ลดต้นทุน หรือสร้างผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ และสามารถอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนความรู้และความเชี่ยวชาญระหว่างพันธมิตร

โดยกลยุทธ์การบริหารของบริษัทกิจการร่วมค้านั้น ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของแนวทางการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเล็งเห็นถึงโอกาสในการเข้าถึงด้านการศึกษา โดยมีนโยบายในการส่งพนักงานในบริษัทไปศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อนำความรู้กลับมาพัฒนาบริษัท และควรมีการปรึกษาระหว่างซึ่งกันและกันระหว่างบริษัททั้งสองฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Harrigan (1985) ที่เสนอว่าการร่วมทุนจะถือว่าประสบความสำเร็จหากบริษัทแม่เรียนรู้จากหุ้นส่วนเกี่ยวกับเทคโนโลยี กิจวัตรประจำวัน ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการ ฯลฯ เช่นเดียวกับ การศึกษาของ Kathryn (1998) ได้ศึกษาถึงการแข่งขันในกิจการร่วมค้า พบว่า การลงทุนของผู้จัดการจะมีข้อผิดพลาดหากผู้จัดการไม่เรียนรู้วิธีการใช้กลยุทธ์ความร่วมมือให้เป็นประโยชน์

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาครัฐใน สปป.ลาว ควรกำหนดกฎหมายที่ชัดเจนสำหรับกิจการร่วมค้าและกิจการค้าร่วมเพื่อรองรับการลงทุนและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน สิ่งนี้จะไม่เพียงดึงดูดการลงทุนมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาในประเทศ ทั้งนี้ภาครัฐบาล สปป.ลาวควรมีการส่งเสริมการลงทุนหรือกิจการร่วมค้าให้มากขึ้น และกำหนดภาษีของกิจการร่วมค้าให้แตกต่างจากกิจการค้าร่วม เนื่องจากจะช่วยกระตุ้น ให้คู่ค้าต่างชาติมีกำลังสนับสนุนที่จะกลับเข้ามาลงทุนผ่านกิจการร่วมค้ามากขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้ควรมีการจัดทำข้อเสนอในรูปแบบเครดิตพิเศษเพื่อให้ประเทศคู่สัญญาให้ความอนุเคราะห์ในการจัดการปัญหาด้านภาษีซ้อนที่เกิดขึ้นที่เกิดจากประเทศผู้ลงทุน

ภาครัฐใน ประเทศไทย ควรมีการกำหนดกรอบภาษีสำหรับบริษัทหรือผู้ประกอบการของไทยที่ทำกิจการร่วมค้าในต่างประเทศให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการเสียภาษี และควรส่งเสริมถึงการลงทุน ทั้งนี้ ควรมีการเปิดกว้างทางด้านวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกิจการร่วมค้าในประเทศไทยให้มากขึ้น เพื่อสร้างความเท่าเทียมในการเสียภาษีของผู้ประกอบการ และเพื่อดึงนักลงทุนจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยเช่นกัน

ภาคเอกชนควรมีการศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างกิจการร่วมค้าและกิจการค้าร่วมอย่างถี่ถ้วน โดยต้องทำความเข้าใจในข้อกำหนดและพื้นฐานของประเทศที่จะลงทุน ซึ่งควรมีการส่งเสริมทักษะความรู้ ความสามารถของบุคลากรในบริษัท เนื่องจากหากบุคลากรมีความรู้ ความสามารถที่มากขึ้น นั้นย่อมเป็นผลดีต่อบริษัทในการพัฒนาทักษะต่างๆ อีกทั้งควรมีการส่งเสริมทางด้านเทคโนโลยีให้แก่บุคลากร และควรกำหนดข้อกำหนดในสัญญากิจการร่วมค้าถึงการแบ่งปันเทคโนโลยีอย่างชัดเจน

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

เอกสารอ้างอิง

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า. (2565). *คาดการณ์อัตราการเติบโตของมูลค่าเศรษฐกิจของ สปป.ลาว*.

สืบค้น ตุลาคม 20, 2565, จาก <https://www.ryt9.com/s/exim/3287100>

ธรรมนัญญู พิทยาภรณ์. (2533). *สถานะทางกฎหมายของกิจการร่วมค้า*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สรณี ดุสิตสุวรรณ. (2551). *ปัญหาภาษีเงินได้บางประการภายใต้ประมวลรัษฎากรและอนุสัญญาภาษีซ้อน กรณีกิจการร่วมค้าที่ประกอบกิจการในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุทิน โชติสิงห์. (2557). *ความหมายของ Joint Venture*. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 20, 2565 จาก

<https://www.dlo.co.th/author/sutinc>

อภิชาติ ประสิทธิ์สม. (2550). *การบริหารกิจการร่วมค้างานก่อสร้างในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โสภภาพร สุริยะวงศ์. (2552). *การดำเนินการกิจการร่วมค้า (joint ventures) ของนักลงทุนไทยใน ส.ป.ป. ลาว บทวิเคราะห์ทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมการลงทุนข้ามชาติใน ส.ป.ป. ลาว*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Harrigan, K. R. (1985). *Strategies for Joint Ventures*. Lexington, MA: Lexington Books.

Harrigan, K. R. (1986). *Managing for Joint Venture Success*. Lexington, MA: Lexington Books.

Baird, I. S., Lyles, M. A., Ji, S., & Wharton, R. (1990). *Joint Venture Success: A Sino-U.S. Perspective*. *International Studies of Management & Organization*, 20(1-2), 125-135.

Kathryn, R. H. (1998). *Joint ventures and competitive strategy*, *Strategic Management Journal*. 9(2), 141-158.

Kathryn, R. H. (2003). *Joint Ventures and Global Strategies*. *International Business*. New York: Routledge.

Killing, J. P. (1983). *Strategies for Joint Venture Success*. New York: Praeger.

Kogut, B. (1988). *Joint Ventures: Theoretical and Empirical Perspectives*. *Strategic Management Journal*, 9,(4), 319–332.

Kojima, K. (1975). *International Trade and Foreign Direct Investment: Substitutes or Complements*. *Hitotsubashi Journal of Economics*, 16(1), 1-12.

Lorange, P., and Roos, J. (1987). *The Impact of National Differences on Cooperative Venture Formation Processes*. Working Paper, Stockholm School of Economics, Institute of International Business

Rovinelli, R.J. and Hambleton, R.K. (1976). *On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity*. Paper presented at the annual meeting of the American Educational Research Association : California. April 19 – 23.

ปีที่ 15 ฉบับที่ 30 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

Wattanakul, T. (2017). *Influence of foreign direct investment from Thailand and export on economic growth of Laos. International. Journal of Applied Business and Economic Research*, 15(20), 321–330.

Yadong Lu (1998). Joint venture success in China: How should we select a good partner. *Journal of World Business*, 33(2),145-166

Yannis, C. (2004). Research joint ventures: A survey in theoretical literature. *In European collaboration in research and development: Business strategies and public policy*, Great Britain : MPG Books Bodmin Ltd.